

ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Анотація. Розглянуто сутність та принципи формування депозитної політики банку та визначено мету її здійснення, також розглянуто економічну сутність депозитного ринку та проаналізовано стан вітчизняного депозитного ринку на сучасному етапі. Запропоновано заходи щодо поліпшення та становлення депозитної політики банків України.

Аннотация. Рассмотрена сущность и принципы формирования депозитной политики банка и определены цели ее осуществления, также определена экономическая сущность депозитного рынка и проанализировано состояние отечественного депозитного рынка на современном этапе. Предложены меры по улучшению и становления депозитной политики банков Украины.

Annotation. The essence and principles of forming the deposit policy of a bank is considered and the purpose of its realization is defined, the economic essence of deposit market is also determined and domestic deposit market state is analysed at present stage. The measures on improving and developing the deposit policy of banks of Ukraine are offered.

Ключові слова: банк, депозит, депозитна політика, депозитний ринок.

Формуванню депозитної політики в Україні до останнього часу не приділялося належної уваги. Це пов'язано з тим, що попит на банківські послуги значно перевищував пропозицію, висока інфляція, наявність дешевих ресурсів – усі ці умови забезпечували високу норму прибутку банківських операцій, змінюючи саму природу їх ризику. А наявність ринку міжбанківського кредитування, що добре виконує функцію рефінансування "довгих" операцій, дозволяла банкам підтримувати прийнятну структуру залучених коштів.

Актуальність теми обумовлена істотним підвищенням ролі депозитної політики у забезпеченні стійкості та надійності як окремо взятого банку, так і економіки країни, і необхідністю комплексних досліджень механізму взаємодії банківських установ з клієнтами у процесі формування ресурсного потенціалу.

Дослідженнями, спрямованими на розробку понятійного апарату, елементів депозитної політики банку, її складових частин займалися такі вчені: Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкіна М. Ф., Коцовська Р. Р., Павлишин О. П., Хміль Л. М., Сало І. В., Криклій О. А., Лаврушин О. І. [1 – 4].

Метою даної статті є дослідження депозитних ресурсів банківських установ для визначення пропозицій щодо підвищення ефективності їх депозитної політики в умовах зростаючої конкуренції на грошово-кредитному ринку України.

Залучені банками кошти різноманітні за складом, але головним їх видом є кошти, залучені на певний термін у процесі роботи з клієнтами (депозити). Розмір винагороди, що виплачується клієнтові за строковим вкладом, залежить від терміну, суми депозиту і виконання вкладником умов договору. Чим довший термін і чим більша сума внеску, тим більший розмір винагороди [5].

Депозитна політика – це складне економічне явище; її суть необхідно розглядати як у широкому, так і у вузькому значеннях. У широкому – депозитну політику банку характеризують як стратегію і тактику банку при його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом. Під депозитною політикою у вузькому значенні розуміють стратегію і тактику банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності [6].

Варто зазначити, що єдиної концепції депозитної політики для всіх банків немає. Кожен банк визначає свою власну депозитну політику з огляду на економічну, політичну, соціальну ситуацію в регіоні своєї діяльності.

Із урахуванням специфіки депозитної політики, основною метою її здійснення є залучення якнайбільшого обсягу депозитних ресурсів за найнижчою ціною [6].

В основі формування депозитної політики лежать як загальні, так і специфічні принципи [7] (таблиця).

Принципи формування депозитної політики банку

Принципи		Характеристика принципу
Загальні принципи	Принцип науково обґрунтованості	Повинен базуватися на новітніх досягненнях науки та передового досвіду з урахуванням дії економічних законів у межах конкретного банку з використанням науково обґрунтованих методик
	Принцип цілостності системи	Депозитна політика виступає як підсистема політики банку в цілому. Вона має первинний характер щодо політики у сфері активних операцій
	Принцип комплексного підходу	Розробка теоретичних основ, пріоритетних напрямів депозитної політики та оцінка підсумку підходності від розміщення депозитів з точки зору стратегії розвитку банку
	Принцип оптимальності та ефективності	Розробка ефективних і оптимальних для цього етапу розвитку банку тактичних напрямів і методів. Визначає цілі й обсяги залучених банківських ресурсів та ефективну їх реалізацію
	Принцип єдності елементів	Усі елементи депозитної політики розглядаються не ізольовано, а в тісному взаємозв'язку і взаємозалежності
Специфічні принципи	Принцип забезпечення оптимального рівня витрат	Характеризує цінову політику банку, вміння керівництва банку адекватно реагувати на зміни ринкових цін на депозити для регулювання прибутковості та зниження очікуваних витрат. Відсоткові ставки орієнтовані на ринкову кон'юктуру
	Принцип безпеки операцій банку	Характеризує систему захисту економічних інтересів клієнтів щодо забезпечення банківської таємниці за їх рахунками, а також підтримання оперативної ліквідності банку
	Принцип забезпечення надійності	Від надійності банку залежить рівень ризику клієнта щодо повернення депозиту і сплати відсотків. Якість і кількість залучених коштів відображає стабільність і надійність банку

Дотримання цих принципів дозволяє банку сформувати як стратегічні, так і тактичні напрями в організації депозитних операцій, забезпечуючи тим самим ефективність і оптимізацію його депозитної політики.

З метою формування певних рекомендацій щодо збільшення ресурсної бази банків за рахунок депозитних ресурсів необхідно проаналізувати стан депозитних ресурсів на фінансовому ринку України, результати яких наведено на рисунку [8].

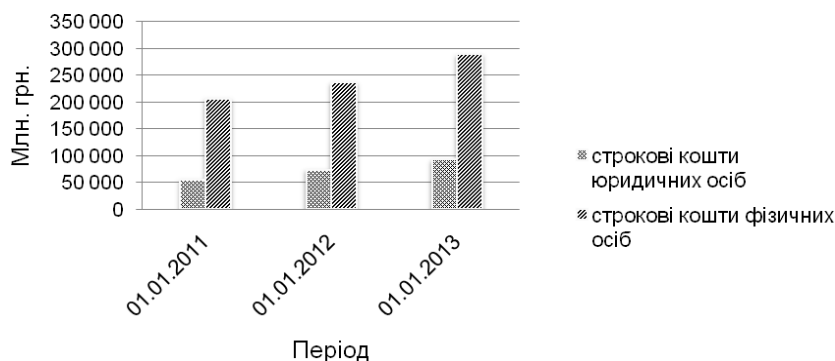

Рис. 1. Обсяг депозитів, залучених банками України (млн грн)

Як видно з рисунка, обсяг залучених вітчизняними банками депозитів станом на 01.01.2011 р. склав 261 906 млн грн, у тому числі: обсяг строкових коштів юридичних осіб – 55 276 млн грн, та обсяг строкових коштів фізичних осіб – 206 630 млн грн. За результатами 2012 р. обсяги депозитів як юридичних так і фізичних осіб збільшилися на 18 963 млн грн та на 30 808 млн грн відповідно. Станом на 01.01.2013 р. відбулося значне зростання обсягу депозитів фізичних осіб на 70 238 млн грн. Загальний обсяг залишків банківських депозитів у січні збільшився на 1,9 % – до 578,9 млрд грн. Це відбулося як за рахунок приросту коштів на депозитних рахунках фізичних осіб на 2,4 % – до 374,5 млрд грн, так і юридичних осіб на 1,2 % – до 204,4 млрд грн. Таким чином, спостерігається поступове відновлення довіри населення до банківської системи [8].

Банківська система України знаходиться на етапі якісного зростання, що визначається загостренням конкуренції і посиленням вимог до діяльності банків, що визначає необхідність розробки ефективної депозитної політики з метою залучення потенційних клієнтів.

Отже, депозити є основним способом акумуляції ресурсів банку, тому банкам необхідно постійно підтримувати високий сервіс клієнтів, пропонувати нові депозитні продукти та умови вкладання коштів, щоб утримувати та розширювати існуючу клієнтську базу.

Література: 1. Банківські операції : підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. ; під заг. ред. д-ра екон. наук., проф. А. М. Мороза. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с.
2. Коцовська Р. Р. Банківські операції : навч. посібн. / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К. : УБС НБУ, 2007. – 390 с.
3. Сало І. В. Фінансовий менеджмент в банку : навч. посібн. / І. В. Сало, О. А. Криклій. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 314 с.
4. Лаврушин, О. И. Банковское дело: учебник / О. И. Лаврушин. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 672 с.
5. Лавров Р. В. Депозитна політика банку в сучасних умовах / Р. В. Лавров // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2010. – № 4(8). – С. 182–187.
6. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення / Т. Андрушків // Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. – 2012. – № 17. – С. 3–13.
7. Бартош О. М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування / О. М. Бартош // Вісник університету банківської справи національного банку україни. – 2008. – № 3. – С. 97–101.
8. Офіційний сайт Національного Банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.